

- Carlson M.: *Performans*. Tł. E. Kubikowska. Warszawa 2007.
- Chudy W.: *Rozwój filozofowania a „pułapka refleksji”*. Lublin 1993.
- Czechow M.: *O technice aktora*. Tł. M. Sołek. Kraków 1995.
- Fischer-Lichte E.: *Estetyka performatywności*. Tł. M. Borowski, M. Sugiera. Kraków 2008.
- Gilson E.: *Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich*. Tł. S. Zalewski. Warszawa 1987.
- Kawalec A.: *Naśladować gest dobroci*. „Ethos” 2004 nr 65-66 s. 186-206.
- *Gest psychologiczny, czyli kilka uwag o teleologii człowieka w rzeczywistości teatralnej*. W: A. Kiepas, E. Struzik (red.). *Terytorium i peryferia cielesności*. Katowice 2010 s. 296-310.
- Kiereś H.: *Spór o sztukę*. Lublin 1996.
- Kosiński D.: *Histrioni i aktorzy*. „Ethos” 2007 nr 77-78 s. 135-146.
- *Teatra polskie. Historie*. Warszawa 2010.
- Krąpiec M.A.: *Człowiek w kulturze*. Rzym–Warszawa 1990.
- *Sztuka: mimesis czy mania?* W: M. Podbielski (red.). *Sztuka, mimesis czy kreacja?* Lublin 1992 s. 23-38.
- Podbielski H.: *Znaczenie i funkcja mimesis w Poetyce Arystotelesa*. „Roczniki Humanistyczne” 29:1981 z. 3.
- Raszewski Z.: *Teatr w świecie widowisk*. Warszawa 1991.
- Rokem F.: *Philosophers and Thespians: Thinking Performance*. Stanford 2010.
- Schegner R.: *Performatyka. Wstęp*. Tł. T. Kubikowski. Wrocław 2006.
- Siray M.: *Performance i performativity*. Frankfurt am Main 2009.
- Stróżewski W.: *W kręgu wartości*. Kraków 1992;
- *Wokół piękna. Szkice z estetyki*. Kraków 2002.
- Styczeń T.: *Być sobą to przekraczać siebie – O antropologii Karola Wojtyły*. W: K. Wojtyła. *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*. Lublin 1994 s. 493-526.
- Świeżawski S.: *Święty Tomasz na nowo odczytany*. Poznań 1995.
- Szostek A.: *Sztuka a moralność*. W: M. Podbielski (red.). *Sztuka – mimesis czy kreacja?* Lublin 1992.
- Tatarkiewicz W.: *Historia estetyki*. T. 1. Wrocław 1962 (i kolejne wydania).
- Wojtyła K.: *Transcendencja osoby w czynie a autoteleologia człowieka*. W: tenże. *Osoba i czyn oraz inne studia antropologiczne*. Lublin 1994 s. 479-490.
- Woroniecki J.: *Katolicka etyka wychowawcza*. T. 1. Lublin 1986.
- Zdybicka Z.J.: *Świętość spełnieniem osoby*. W: *Człowiek – kultura – uniwersytet*. Lublin 1982 s. 59-72.
- Zwołski E.: *Choreia. Muza i bóstwo w religii greckiej*. Warszawa 1978.

THEATRE OF THE OBJECT AND THEATRE OF THE SUBJECT
CULTURAL DETERMINANTS OF THEATRE–PERFORMANCE RELATIONSHIP

Summary

The distinction between philosophy of the object and of the subject is deeply rooted in our culture. Many consequences, including cultural ones, follow from it. Among them is also a change regarding the ways of how the works of art are made and received and also regarding the criterion of art. One instance of this phenomenon is the so called ‘performative turn’. The distinction between *theatre of the object* and *of the subject* (which parallels the philosophical distinction) propounded by the main claim of this paper is intended to facilitate understanding of the essence of the change which accompanied the development of the art of performance. The art

of the object is represented, to my mind, by the theater; the art of the subject – by the artistic performance. The criterion, in a manner similar to the case of philosophy, is the conviction (or belief) of the creators (as well as of the audience) of the primacy of the subject over the object, of human ability to create an autonomous reality, of human decisiveness regarding the fact of its existence. The conclusion of the presented investigations concerns the character of theatre: the theatre is in its essence performative, however not in the sense attributed to it by contemporary representatives of performance studies. Rather it is so in the sense of how the very nature of reality determines the relation between the subject and the object, human being and the world.

Summarized and translated by Anna Kawalec

Słowa kluczowe: teatr, performans, performatyka, sztuka, kultura, podmiot, działanie, czyn, praca aktora.

Key words: theatre, performance, art of performance, performance studies, art, culture, subject, acting, work of the actor.